

 משטרת ישראל נוהל מבצעי		
פרק נהלים מבצעיים מענה מבצעי לאירועים	נוהל פתיחה באש	היחידה המוציאה את הנוהל מטא"ר / אנ"מ / מחלקת מבצעים
תאריך עדכון – 16.12.2015	תאריך תוקף – 16.12.2019	שומר מספר הנוהל – 90.211.110.008

נוהל פתיחה באש

1. תקציר

א. **מהות הנוהל** – נוהל זה נועד לפרט ולהבהיר את הוראות הפתיחה באש, בכל אחד מהמצבים המנויים בפקודת המטא"ר 06.02.14 ולהוסיף עליהן הוראות ביצוע.

ב. המצבים המבצעים

- (1) פתיחה באש במהלך מעצר חשוד בביצוע פשע מסוכן.
- (2) פתיחה באש לעצירת רכב.
- (3) שימוש בכלי ירייה לצורך ההגנה העצמית.
- (4) XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
- (5) פתיחה באש לעבר מידי אבנים, משליכי בקבוקי תבערה ויורי זיקוקין בכינון ישיר.

ג. השיקולים העיקריים לכתיבת הנוהל

- (1) ביום 01.11.91 נכנסה לתוקפה פקודת המטה הארצי 06.02.14 "השימוש בכלי ירייה".
- (2) נוהל זה קובע את סמכות השוטר להשתמש בכלי ירייה. במהלך תפקידו ולשם ביצועו ואת התנאים והסייגים למימוש סמכות זו.
- (3) הוראות הפתיחה באש שלהלן אושרו על ידי היועמ"ש.

ד. אחריות מקצועית לנוהל :

- (1) **אחריות לעדכון הנוהל** – ר' תחום תכנון מבצעי.
- (2) **אחריות חוקית / משפטית** – יועמ"ש.

2. מטרת הנוהל

"קביעת סמכות השוטר להשתמש בכלי ירייה במהלך תפקידו ולשם ביצועו ואת התנאים והסייגים למימוש סמכות זו."

מספר הנוהל 90.221.110.008	שמור	נוהל פתיחה באש	נהלי משטרת ישראל - נוהל מבצעי
------------------------------	------	----------------	-------------------------------

ועדיין מתקיימים התנאים לפתיחה באש.

- (4) כאשר זוהה בבירור, כי החשוד נושא נשק חם, ניתן יהיה לוותר על מתן אזהרה, על ידי ירי באוויר כמצוין בתיאור שלב ב'.
- (5) יש להפסיק את הירי מיד כשפסק הצורך בכך, כגון: החשוד נפגע כתוצאה מהירי, החשוד הפסיק בריחתו, החשוד הרים ידיים או נפל. לאחר הפסקת הירי, בנסיבות שכאלו, יש לגשת לחשוד, אם אפשר תוך חיפוי, ולבדוק אם הוא חמוש. אם הוא חמוש, יש לפרוק את נשקו מעליו ולעוצרו.
- (6) שימוש בכלי ירייה לצורך ביצוע מעצר, ייעשה בהוראת איש המשטרה שהינו המפקד באירוע. הוראה זו אינה חלה על שוטר בודד.

ב. פתיחה באש לעצירת רכב

- (1) פתיחה באש לעצירת רכב תיעשה רק כאשר קיים חשד סביר כי ברכב הנמלט מצוי חשוד בביצוע פשע מסוכן.
- (2) XXX
XXXXXXXXXX
- (3) אין לפתוח באש לעבר רכב שבו מצוי חשוד בביצוע פשע מסוכן, אלא כאמצעי אחרון, כשכל האמצעים האחרים לעצירתו (כגון סימון ידני להאט, שימוש באמצעי כריזה, תאורה), לא הועילו.
- (4) יש לירות לעבר גלגלי הרכב, כשכלי הנשק מכוון לירייה בודדת, עד לעצירת הרכב.

ג. שימוש בכלי ירייה לצורך ההגנה העצמית

- (1) משקמה הסמכות להשתמש בכלי ירייה, כדי להדוף תקיפה בנשק חם או קר, שהעמידה בסכנת פגיעה ממשית ומיידית את חייו או את שלמות גופו של שוטר או של אחרים, ואין דרך אחרת למנוע את הפגיעה – ניתן לפתוח באש.
- (2) השימוש בכלי ירייה בנסיבות אלו ייעשה בהתאם למפורט להלן:
- (3) ניתן לוותר על מתן אזהרה על כל שלביה.
- (4) הירי יהיה לכיוון התוקף, במגמה לפגוע בו, כך שיימנע ממנו להשלים את ביצוע מעשה התקיפה.
- (5) יש להפסיק את הירי מיד כשפסק הצורך בכך.

ד. XXX

- (1) XXX
- XX
- (2) XXX

מספר הנוהל 90.221.110.008	שמור	נוהל פתיחה באש	נהלי משטרת ישראל - נוהל מבצעי
------------------------------	------	----------------	-------------------------------

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX (א)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX (ב)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX (ג)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX (3)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ה. פעולות שנדרש לבצע מיד לאחר סיום פעולת הירי:

(1) להגיש טיפול רפואי לנפגע.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX (2)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

(3) לפעול למניעת בריחתו של החשוד ולמניעת פגיעה בו, כלהלן:

(א) להשכיב את החשוד על פניו, תוך פישוק ידיו ורגליו.

(ב) אם החשוד חמוש או יש חשש כי הינו חמוש, יש לדרוש ממנו

להשליך נשקו מחוץ להישג ידו, לכיוון המנוגד לכיוון בו נמצא

הכוח המשטרתי ובטוחת הראייה של אנשי הכוח.

(ג) לפרוק ולבדוק את כלי הירייה.

(4) לדווח על האירוע למפקד הישיר, בהקדם האפשרי.

(5) לבצע סריקה לאיתור נפגעים נוספים או נזק לרכוש.

(6) לפעול להרגעת האוכלוסייה ולהחזרת הסדר על כנו.

(7) לבדוד את זירת האירוע עד הגעת גורמי החקירה או הכוח המתליף.

1. השוטר יקפיד על מילוי טופס מ-1072 ("דו"ח פעולה").

5. דיווח:

א. שימוש בנשק

(1) בכל אירוע/מצב שבו נעשה שימוש בנשק יש לדווח למפקדה הממונה דיווח ראשוני

בקשר או בטלפון במידת האפשר.

מספר הנוהל 90.221.110.008	שמור	נוהל פתיחה באש	נהלי משטרת ישראל - נוהל מבצעי
------------------------------	------	----------------	-------------------------------

(2) יבוצע דיווח משלים עם הגעה ליחידה ע"ג טופס מ-1072 ("דו"ח פעולה"); במג"ב – דו"ח משימה.

(3) יבוצע תחקיר מבצעי על ידי המפקדה הממונה על פי נוהל מספר 90.221.100 נוהל דיווח אירועים ומבצעים.

6.

א. חובת הדיווח חלה גם על מצב של פליטת כדור, כאשר:

(1) השוטר הפולט כדור ידווח למפקדיו.

(2) כל שוטר הנוכח בעת אירוע פליטת כדור ידווח לממונים.

7. רמה המבצעית המחויבת לנוהל

א. מרמת השוטר נושא הנשק – הוראות פתיחה באש ימצאו בכיס השוטר בכל מצב בו הוא נושא נשק.

ב. תחנה, מרחב ומחוז – תיעוד טופס מ-1072 ("דו"ח פעולה"); במג"ב – דו"ח משימה ותחקירים מבצעיים.

8. הטמעה והדרכה

א. בהכשרה – הוראות פתיחה באש יועברו כחלק חובה בכל הקורסים בהכשרה..

ב. רענון

(1) הוראות פתיחה באש יועברו כחלק חובה בתדריך המבצעי לפני יציאה למשימה.

(2) לשוטרים שאינם בפעילות מבצעית אך נושאים נשק יבוצע רענון חודשי על הוראות הפתיחה באש.

9. בקרה

א. בקיאות השוטרים בהוראות הפתיחה באש.

ב. ביצוע רענונים כנדרש.

ג. קיומם של דיווחים מלאים ברמת התחנה, מרחב ומחוז על השימוש בנשק (טופס מ-1072 ("דו"ח פעולה"); במג"ב – דו"ח משימה

ד. ביצוע תחקירים על שימוש בנשק.

ה. דיווח מלא על ארועי פליטת כדור.

מספר הנוהל 90.221.110.008	שמו	נוהל פתיחה באש	נהלי משטרת ישראל - נוהל מבצעי
------------------------------	-----	----------------	-------------------------------

10. נספחים:

א. נספח א' - נוהל פתיחה באש לעבר משליכי בקבוקי תבערה, יורי זיקוקין ומיידים אבנים במצבים מסכני חיים.

ב. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

מספר הנוהל 90.221.110.008	שמור	נוהל פתיחה באש	נהלי משטרת ישראל - נוהל מבצעי
------------------------------	------	----------------	-------------------------------

נספח א'

**נוהל פתיחה באש לעבר משליכי בקבוקי תבערה, יורי זיקוקין
ומידי אבנים במצבים מסכני חיים**

סימוכין : אושר על ידי ראש ממשלה והיועץ המשפטי לממשלה ביום 24.9.15

1. מהות הנוהל :

א. נוהל זה נועד לפרט ולהבהיר את הוראות הפתיחה באש לעבר משליכי בקבוקי תבערה , יורי זיקוקין ומידי אבנים במצבים מסכני חיים ולהוסיף עליהן את הסייגים.

ב. המצבים המבצעים

- 1) פתיחה באש לעבר משליכי בקבוקי תבערה ויורי זיקוקין בכינון ישיר.
- 2) פתיחה באש לעבר מידי אבנים.

ג. השיקולים העיקריים לכתיבת הנוהל

- 1) הוראות הפתיחה באש כפי שאושרו ע"י ראש הממשלה והיועץ המשפטי לממשלה בתאריך 24.9.15.
- 2) נוהל זה קובע את סמכות השוטור להשתמש בכלי ירייה. במהלך תפקידו ולשם ביצועו ואת התנאים והסייגים למימוש סמכות זו.
- 3) הוראות הפתיחה באש שלהלן אושרו על ידי היועמ"ש.

ד. אחריות מקצועית לנוהל :

- 1) אחריות לעדכון הנוהל – ר' תחום תכנון מבצעי .
- 2) אחריות חוקית / משפטית – יועמ"ש.

2. בסיס חוקי

- א. סעיף 34 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, מסדיר את סוגיית ההגנה העצמית וקובע כי: "לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו...".
- ב. בהתאם, קובע סעיף 4 לפקודת המטה הארצי 06.02.14 "השימוש בכלי ירייה" כי "השימוש בכלי יריה – מותר, כאשר יש חשש ממשי לפגיעה מיידית בחיים או בשלמות הגוף של השוטור או של אחרים, ואין כל דרך אחרת למנוע אותה פגיעה".

מספר הנוהל 90.221.110.008	שמו	נוהל פתיחה באש	נהלי משטרת ישראל - נוהל מבצעי
------------------------------	-----	----------------	-------------------------------

ג. ההוראות שלהלן באות לפרט את המצבים בהם שוטר רשאי לפתוח באש נגד אדם המשליך, או עומד להשליך, בקבוק תבערה, היורה, או עומד לירות, זיקוקין או המיידה, או עומד לידות, אבנים במצבים מסכני חיים, באופן המהווה סכנה מוחשית ומיידית לחיי השוטר או לחיי אדם אחר.

3. הוראות הפתיחה באש :

א. פתיחה באש לעבר משליכי בקבוקי תבערה ויורי זיקוקין בכינון ישיר

שוטר רשאי לפתוח באש לעבר אדם שנראה בבירור שהוא משליך, או עומד להשליך, בקבוק תבערה, או יורה, או עומד לירות, זיקוקין בכינון ישיר, על מנת למנוע את הסכנה. ניתן לפתוח באש רק כאשר ישנה סכנה מוחשית לפגיעה בחייו או בשלמות גופו של אדם.

ב. פתיחה באש לעבר מידי אבנים

(1) שוטר רשאי לפתוח באש לעבר מי שנראה בבירור מיידה, או עומד ליידות, אבנים, רק בנסיבות בהן קמה סכנה מוחשית ומיידית שהאבן תגרום לפגיעה בחייו או בשלמות גופו של אדם.

(2) להלן יובאו דוגמאות למקרים בהם, בהתקיים סכנה מוחשית ומיידית לפגיעה בחייו או בשלמות גופו של אדם, ניתן יהיה לפתוח באש :

- (א) ידוי אבנים לעבר כלי רכב הנוסע בנתיב תחבורה.
- (ב) ידוי אבנים תוך שימוש בקלע דוד / רוגטקה.
- (ג) השלכת סלעים / אבנים גדולות מגגות / ממקומות גבוהים לעבר אזרחים או שוטרים בלתי ממוגנים.

(3) ראה שוטר כי אדם יידה אבנים באופן המסכן חיי אדם, אך נראה שאין בכוונתו ליידות אבנים נוספות, כגון אם האדם מתרחק / בורח מהמקום – אין לפתוח באש, אלא במסגרת נוהל מעצר חשוד.

4. דגשים

א. אין לפתוח באש לפי הוראות אלה, אלא במקרה של סכנה מוחשית ומיידית לחיי אדם.

ב. אין בנוהל זה כדי להתיר פתיחה באש לצורך פיזור מתפרעים, שלא במצבים מסכני חיים. פיזור מתפרעים ייעשה בהתאם לנוהל הטיפול בהפרות סדר ובהתאם למדרגים הקבועים בו.

מספר הנוהל 90.221.110.008	שמור	נוהל פתיחה באש	נהלי משטרת ישראל - נוהל מבצעי
------------------------------	------	----------------	-------------------------------

ג. גם במקום בו קמה סמכות לפתוח באש לפי נוהל זה, ייעשה, ככל הניתן, שימוש בירי באופן המינימלי הנדרש למניעת הסכנה. לדוגמא: תינתן עדיפות לירי ברוגר מקום בו הדבר אפשרי, כאשר כלי נשק זה מצוי בידי הכוח. כמו-כן יש להסתפק בירי לעבר הרגליים, כאשר יש בכך כדי למנוע את הסכנה.

ד. אין לפתוח באש כאשר הסכנה לפגיעה בבלתי מעורבים עולה על הסיכון אותו מבקשים למנוע.

ה. נוהל זה אינו מונע פתיחה באש במצבים מסכני חיים אחרים, בהם ניתן לפתוח באש לפי נהלי המשטרה.

ו. מפקד רשאי להורות על הגבלת האפשרות לפתוח באש במצבים הקבועים בנוהל זה.

ז. אין לפתוח באש במקרה שהסכנה חלפה, אלא על פי הוראות נוהל מעצר חשוד.